

РЕШЕНИЕ

№ 13486

гр. София, 06.04.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 81 състав, в публично заседание на 26.03.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Стоян Тонев

при участието на секретаря Лилия Благоева, като разгледа дело номер **2164** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда чл.145 - 178 АПК вр. чл. 10, ал. 6 от ЗСПД (Закон за семейните помощи за деца)

Образувано е по жалба на Я. К. ЛНЧ [ЕГН] гражданин на У., с предоставена временна закрила, чрез адв.Я. К., САК адрес за призоваване: [населено място], [улица] партер, срещу Заповед № ЗСПД/Д – С –СЛ/199 от 23.01.2026 г. на Директор на дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) –С., с която ѝ е отказано отпускане на еднократна помощ за дете по чл.6, ал.1 от ЗСПД.

С жалбата се иска оспорената заповед да бъде отменена като незаконосъобразна, като се излагат обстояйни доводи за противоречието ѝ с приложимото право.

Жалбоподателят – Я. К., редовно и своевременно призван, не се явява, не се представлява.С молба от процесуалния представител – адв.Я. К. се моли да бъде даден ход на делото в отсъствие на жалбоподателя и негови представител, както се изразява подробно становище по същество и се заявява претенция за присъждане на адвокатски хонорар на основание чл. 38, ал.2 от Закона за адвокатурата.

Ответникът – Директор на дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) –С., редовно и своевременно призван, не се явява.Представява се от юрисконсулт И. която оспорва жалбата като неоснователна. Заявява претенция за присъждане на юрисконсултско възнаграждение. От ответника са постъпили писмени бележки.В същите се посочва, че семейството на жалбоподателката не попада в категориите лица, изброени в чл. 3, т.5 от ЗСПД.Към момента регистрационната карта била изтекла. Относно Конвенцията на ООН за правата на детето, мотивите на отказа по никакъв начин не са били свързани с персонални качества на детето и / или на неговите родители, свързани с принадлежност към определена националност или на базата на

друг признак. Иска се оспорването да бъде отхвърлено.

СГП – редовно и своевременно призована, не изпраща представител.

Съдът, след преценка на представените по делото доказателства, доводите и възраженията на страните в производството, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Установява се по делото, че в Дирекция "Социално подпомагане" –С., [населено място], е образувано административно производство, по повод подадено от жалбоподателя Я. К. заявление-декларация, постъпило с вх. № ЗСПД/Д-С-СЛ/199 от 21.01.2026г., с което заявителя, в качеството на майка /законен представител/ на малолетно лице, а именно Я. К., се претендира заплащане на еднократна помощ по чл. 6, ал. 1 от ЗСПД, а именно за еднократна помощ при раждане на живо дете.

От представената с жалбата Регистрационна карта на чужденец с предоставена временна закрила №[ЕИК], издадена от ДАБ, с валидност до 04.03.2026 г.- валидна към датата на заявлението и датата на оспорения акт, се установява, че на заявителят-чужденец Я. К. /гражданин на Република У./, е предоставена временна закрила по чл. 39 от ЗУБ.

Не е спорно по делото, а и се установява от приетите писмени доказателства- удостоверение за раждане и лични документи, че детето от мъжки пол –Д. е родено живо от майка - Я. К., на 14.12.2025 г. в [населено място].

Въз основа на подаденото заявление-декларация, е издадена оспорената в настоящото дело Заповед № ЗСПД/Д - С -СЛ/199 от 23.01.2026 г. на Директор на дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) –С. , с която е постановен отказ за отпускане на еднократна помощ по чл. 6, ал. 1 от ЗСПД. Видно от изложените в заповедта съображения заявителят не отговаря на условията по чл. 3, т. 5 от ЗСПД, като е посочено- „Членовете на семейството са граждани на У. Няма сключена спогодба между Република България и У. за заплащане на семейни помощи за деца“.

Въз основа на така направените фактически констатации, съдът обосновава следните правни изводи:

Жалбата е подадена в рамките на предвидения за това преклузивен срок по чл. 149, ал. 1 от АПК, и от лице, което е активно легитимирано да оспори постановленията неблагоприятен по своя характер административен акт, поради което е налице и правен интерес от оспорването. Заповедта подлежи на съдебен контрол за законосъобразност, респективно подадената жалба е процесуално допустима.

При разглеждането ѝ по същество, съдът съобрази следното:

В настоящият случай компетентността на издателя на оспорената заповед произтича от закона. Съобразно чл. 10, ал. 4 от ЗСПД и чл. 10, ал. 5 от ЗСПД, отпускането на семейни помощи за деца, респективно отказа за отпускането им се извършва със заповед на Директора на Дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него лице. Процесният административен акт е издаден именно от служител изпълняващ длъжността Директор на дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) –С., който е материално и териториално компетентен, т. е. заповедта е издадена в рамките на предоставените от закона правомощия на ответния административен орган. При издаването на заповедта е спазена изискуемата от закона писмена форма, като изложените фактически и правни основания позволяват проверка на материалната ѝ законосъобразност. В хода на административното производство не се констатира извършването на съществени нарушения на административнопроизводствените правила.

Относно съблюдаване нормите на материалния закон и неговите цели:

Семейните помощи за деца по ЗСПД са особен вид социални помощи по смисъла на чл. 47, ал. 1 от КРБ, които се финансират от държавния бюджет, съгласно чл. 5 от ЗСПД (Решение № 2 от 2006

г. по к. д. № 9 от 2005 г. на Конституционния съд на Република България). Те се предоставят с оглед на разходите по издръжката на децата и са израз на социалната функция на държавата, която е задължена да подпомага отглеждането на децата в семейна среда от родителите и от лицата, полагащи грижи за тях, съгласно чл. 1, ал. 2 от ЗСПД и да осигурява най-добрия им интерес в съответствие с принципа по чл. 3, т. 3 от Закона за закрила на детето.

Съгласно чл. 26, ал. 2 от Конституцията на Р. Б. и в чл. 3, ал. 1 от ЗЧРБ (Закона за чужденците в Република България) е регламентирано, че чужденците, които пребивават в Република България, имат всички права и задължения според Конституцията, българските закони и ратифицираните международни договори, с изключение на тези, за които се изисква българско гражданство.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин, а съгласно разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане. Разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 ЗУБ не съдържа ограничение относно вида на социалното подпомагане, поради което следва да се приеме, че обхваща и семейните помощи за деца по ЗСПД.

Правото за еднократна парична помощ за раждане на дете възниква от датата на раждане на детето. Разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не съдържа специални правила относно приложимостта му за чужденци с предоставена временна закрила, но предвижда права за чужденци, ако това е уредено в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон - Законът за убежището и бежанците и по-конкретно по силата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от ЗУБ, жалбоподателката има право на социално подпомагане - в случая и на разглежданите семейни помощи за дете по смисъла на чл. 6 от ЗСПД.

В Решение № 14385 от 27.11.2017 г. на ВАС по адм. д. № 8924/2016 г., VI о. е записано: „Със заповед ...директорът на ДСП - ... е отказал заявената помощ, тъй като няма нормативно основание за отпускане на помощ по чл. 6 от ЗСПД, не отговаря на условията на чл. 3, т. 5 от ЗСПД, семейството е на чужди граждани, живеещи в страната с предоставен хуманитарен статут и получаването на семейни помощи за деца не е предвидено в международен договор със съответната държава, по който Р. Б. е страна... Ограничението, съдържащо се в разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не трябва да се прилага и по силата на чл. 27, т. 3 от Конвенцията на ООН за правата на детето, ратифицирана с решение на Великото народно събрание, в сила за страната ни от 03.07.1991 г., защото съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Р. Б., международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Р. Б., са част от вътрешното право на страната, като имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат...“.

Настоящият състав намира за необходимо да отбележи, че детето има право на еднократна помощ по чл. 6 от ЗСПД. През призмата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД следва да получи различен прочит, произтичащ от Конвенцията на ООН за правата на детето/ОС на ООН на 20.11.1989 г. ратифицирана с решение на ВНС от 11.04.1991г.-ДВ,бр.32 от 23.04.1991 г. в сила от 3.07.1991 г./.

Съгласно чл.1 от Конвенцията за целите на същата „дете“ означава всяко човешко същество на възраст под 18 години освен ако съгласно закона, приложим за детето, пълнолетието настъпва по-рано.

Текстът на чл.2,т.1 от посочената Конвенция установява, че държавите - страни по Конвенцията зачитат и осигуряват правата, предвидени в тази Конвенция, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола,

езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници.

От своя страна, нормата на чл.4 от Конвенцията гласи, че държавите - страни по Конвенцията, са длъжни да предприемат всички необходими законодателни, административни и други мерки за осъществяване на правата, признати в тази Конвенция. По отношение на икономическите, социалните и културните права държавите - страни по Конвенцията, предприемат такива мерки в максималната степен, възможна с оглед на техните ресурси, и когато е необходимо, в рамките на международното сътрудничество.

В този смисъл следва да се приеме, че детето на жалбоподателката попада сред обхвата на закрила на посочения международен договор.

Новелата на чл.27, т.1 от Конвенцията предвижда, че държавите - страни по Конвенцията, признават правото на всяко дете на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на неговото физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие. Текстът на т.2 на посочената норма реферира към задължението на родителите, а т.3 на разпоредбата гласи, че държавите - страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия и в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ и програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Република България е ратифицирала посочената Конвенция без резерви в допустимият им обхват съгласно чл. 51, като приложение намира и разпоредбата на чл. 41, съгласно която посочената Конвенция може да не се прилага само при по-благоприятен режим съгласно националното законодателство или международното право в сила за държавите, страни по Конвенцията.

Следователно, отказът за отпускане на помощ, за детето родено в РБ, основан единствено на гражданство или на липса на спогодба с У., каквито по същество са мотивите на оспорената заповед (според записаното в същата -„членовете на семейството са граждани на У.“), противоречи на приложимото право.

По изложените съображения настоящият съдебен състав намира, че оспорената заповед е издадена от компетентен орган, в предвидената от закона писмена форма и при липса на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, но в противоречие с материалния закон и в несъответствие с целта на закона. Заповедта е незаконосъобразна и като такава следва да бъде отменена, като на основание чл. 173, ал. 2 от АПК преписката бъде изпратена на административния орган за ново произнасяне със задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона.

По отношение на изричното искане на пълномощника на жалбоподателя за определяне на адвокатско възнаграждение, съдът съобрази, че съгласно чл. 38 ал.1 от Закона за адвокатурата, адвокатът или адвокатът от Европейския съюз може да оказва безплатно правно съдействие и защита на:1. лица, които имат право на издръжка;2. материално затруднени лица;3. роднини, близки или на друг юрист. В случая искането за определяне на адвокатско възнаграждение се основава на хипотезата по чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗАДв. Пълномощникът на жалбоподателя- адвокат К. от САК е изготвила жалба от името на украинската гражданка, въз основа на която е образувано настоящото производство, депозирала е и писмени бележки, като няма спор, че е оказал безплатна правна помощ на оспорващата. Основанието за това е вписано изрично в представено по делото пълномощно. Безплатната помощ се предоставя на материално затруднени лица, а предвид факта, че украинската гражданка е с предоставена временна закрила, оспорващата попада закономерно в посочената категория и не са налице обстоятелства, които да

опровергават този извод, а напротив, затрудненото материално състояние на оспорващата се потвърждава от представената декларация за семейно и материално положение и имотно състояние. С оглед изхода на делото оспорващата страна има право на разноски, респективно ответникът следва да ги заплати. Тъй като се кандидатства за еднократна помощ, чийто размер е фиксиран нормативно, а с процесната заповед се отказва отпускане на такава помощ, то производството е с материален интерес, като при произнасяне в полза на жалбоподателя и връщане на преписката на органа за ново произнасяне, възможният позитивен резултат е отпускане на определената от закона еднократна парична помощ. Следователно, адвокатското възнаграждение следва да се определи по правилата на чл. 8, ал. 1, вр. с чл. 7, ал. 2, т. 1 от Наредба № 1 от 2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, доколкото процесната помощ попада в диапазона „до 1000 лева“, респ. размерът на адвокатското възнаграждение определено от съда следва да бъде 400 лева, респ. равностойността им – 204, 52 евро, при превалутиране, съгласно Закона за въвеждане на еврото в Република България. Съобразно § 1, т. 6 от ДР на АПК, тази сума следва да бъде заплатена от Агенцията за социално подпомагане /АСП/, която е юридическо лице и в чиято структура е включен ответният административен орган. По изложените съображения и на основание чл. 173, ал. 2 от АПК Административен съд, - С. град, III отделение, 81-ви състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Заповед № ЗСПД/Д – С –СЛ/199 от 23.01.2026 г. на Директор на дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) –С., като

ИЗПРАЩА преписката на директора на Дирекция "Социално подпомагане" –С., [населено място] за ново произнасяне по заявление-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-СЛ/199 от 21.01.2026г., за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

ОПРЕДЕЛЯ срок за произнасяне на административния орган – 14-дневен от получаване на преписката.

ОСЪЖДА Агенцията за социално подпомагане да заплати на адв. Я. М. К., Адвокатска колегия – С., личен №[ЕГН], разноски по делото в размер на 204, 52 евро.

Решението не подлежи на обжалване на основание чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

СЪДИЯ: